EVGENI TANCHEV
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2018. március 8.[1]

C-34/17. sz. ügy

Eamonn Donnellan
kontra
The Revenue Commissioners

(a High Court [felsőbíróság, Írország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„2010/24/EU tanácsi irányelv – Az adókból, vámokból, illetékekből és egyéb intézkedésekből eredő követelések behajtására irányuló kölcsönös segítségnyújtás – Követelés adott személlyel inkább a behajtási megkeresés 2010/24 irányelv 12. cikke értelmében vett végrehajtást engedélyező egységes okirattal történő kiállítását követően, mint azt megelőzően történő közlése – A követelés végrehajtásának a 2010/24 irányelv 14. cikkén alapuló, a megkeresett tagállam bíróságai előtti megtámadhatósága – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke – A hatékony bírói jogvédelemhez való jog”

I. Bevezetés

1. Az alapügyre tekintettel a Bíróságnak abban a kérdésben kell döntenie, hogy milyen jogkövetkezmények származnak abból, ha az „A” tagállam (jelen ügyben Görögország)[2] valamely, „B” tagállamban (jelen ügyben Írországban) lakóhellyel rendelkező személlyel szemben jelentős mértékű közigazgatási bírságot (a továbbiakban: vitatott követelés) szabott ki, amennyiben az „A” tagállam a vitatott követelést az érintett személlyel előzetesen nem, hanem kizárólag azt követően közölte, hogy e követelésre tekintettel a „B” tagállam részére végrehajtást engedélyező egységes okiratot (a továbbiakban: vitatott végrehajtható okirat) állított ki. A vitatott végrehajtható okiratot az adókból, vámokból, illetékekből és egyéb intézkedésekből eredő követelések behajtására irányuló kölcsönös segítségnyújtásról szóló, 2010. március 16-i 2010/24/EU tanácsi irányelv 12. cikke szerint állították ki.[3]

1 Eredeti nyelv: angol.

2 Lásd a lenti 90. pontot azzal kapcsolatban, hogy az alapügyben kiszabott bírság közigazgatási szankció helyett inkább büntető büntetőjogi szankciónak minősül, ezért a 2010/24 irányelv 2. cikkének hatályán kívül esik-e, és hogy ezt a kérdést a megkeresett vagy a megkereső tagállam bíróságainak kell-e megvizsgálniuk.

3 HL 2010. L 84., 1. o.

2. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. cikke és a hatékony bírói jogvédelemhez való jog alapján az említett személy az „A” tagállam (Görögország) bíróságai helyett a „B” tagállam (Írország) bíróságai előtt – adott esetben – milyen feltételek mellett támadhatja meg a vitatott végrehajtható okiratot, és/vagy az annak végrehajtása céljából a megkeresett hatóság által megtett intézkedéseket? [4]

3. E kérdés megválaszolását úgy közelítem meg, hogy először összefoglalom a Bíróságnak benyújtott észrevételeket. Ezt követően kifejtem, hogy miért tekintem a jogvita megoldása szempontjából kulcsfontosságúnak a Charta 47. cikkében [5] foglalt, hatékony bírói jogvédelemhez való jogból eredő követelményekkel összefüggésben a Bíróság Kyrian ítéletét. [6] Ezt követően kifejtem, hogy a 2010/24 irányelv 14. cikkének első bekezdése miért értelmezendő akként, hogy annak meg kell felelnie a 2010/24 irányelvben foglalt együttműködésre vonatkozóan rögzített sorrendnek, amelynek alapján az információcserének meg kell előznie a követelések közlését, amely közlésnek viszont a végrehajtást engedélyező egységes okirat 2010/24 irányelv 12. cikke alapján történő kiállítása előtt kell megtörténnie.

II. Jogi háttér

A. Az Európai Unió Alapjogi Chartája

4. A Chartának „A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog” címet viselő 47. cikkének első két bekezdése a következőképpen szól:

„Mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogait és szabadságait megsértették, az e cikkben megállapított feltételek mellett joga van a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz.

Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és észszerű időn belül tárgyalja. Mindenkinek biztosítani kell a lehetőséget tanácsadás, védelem és képviselet igénybevételéhez.”

B. Az uniós jog

5. A 2008/55 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A megkereső hatóság kérésére a megkeresett hatóság minden olyan információt beszerez, amely a megkereső hatóság számára hasznos lehet követelésének behajtásában.

Ezen információk megszerzése érdekében a megkeresett hatóság él azon hatáskörével, amelyet számára a székhelye szerinti tagállamban felmerülő hasonló követelések behajtására vonatkozó törvények, rendeletek és közigazgatási rendelkezések biztosítanak.”

4 A 2010/24 irányelv előzményeit képezték az egyes lefölözésekből, vámokból, adókból és egyéb intézkedésekből eredő követelések behajtására irányuló kölcsönös segítségnyújtásról szóló, 2008. május 26-i 2008/55/EK tanácsi irányelv (HL 2008. L 150., 28. o.) és az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalap finanszírozási rendszerének részét képező műveletekből és a mezőgazdasági lefölözésekből és vámokból eredő követelések behajtására vonatkozó kölcsönös jogsegélyről szóló, 1976. március 15-i 76/308/EGK tanácsi irányelv (HL 1976. L 73., 18. o.). A 2008/55 irányelvet a 2010/24 irányelv, a 76/308 irányelvet pedig a 2008/55 irányelv helyezte hatályon kívül. Mivel a szóban forgó jogvita időkerete mind a 2008/55 irányelv, mind pedig a 2010/24 irányelv időbeli hatálya alá tartozik, az alapügy szempontjából mindkét irányelv releváns.

5 A Bíróság a 2017. május 16-i Berlioz Investment Fund ítéletben (C-682/15, EU:C:2017:373, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat) megállapította, hogy „[…] emlékeztetni kell arra, hogy a hatékony bírói jogvédelem elve az uniós jog egyik alapelve, amely jelenleg a Charta 47. cikkében jut kifejeződésre. Az említett 47. cikk az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésében és 13. cikkében nyújtott védelmet biztosítja az uniós jogban. Ennélfogva kizárólag az előbbi rendelkezésre indokolt hivatkozni.”

6 2010. január 14-i Kyrian ítélet (C-233/08, EU:C:2010:11).

6. A 2008/55 irányelv 5. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében:

„(1) A megkeresett hatóság a megkereső hatóság kérésére és a székhelye szerinti tagállamban a hasonló okiratok és határozatok kézbesítésére vonatkozó hatályban levő jogszabályok szerint eljárva a címzett részére kézbesít minden olyan okiratot és határozatot, ideértve a jogi természetűeket is, amelyek a megkereső hatóság székhelye szerinti tagállamból származnak, és amelyek a követelésre vagy annak behajtására vonatkoznak.

(2) A kézbesítési megkeresés tartalmazza az érintett címzett nevét és címét, valamint minden egyéb azonosítását szolgáló olyan lényeges adatot, amelyhez a megkereső hatóság rendes körülmények között hozzáférhet, a kézbesítendő okirat vagy határozat természetét és tárgyát, amennyiben szükséges, az adós nevét és címét, valamint minden egyéb azonosítását szolgáló olyan lényeges adatot, amelyhez a megkereső hatóság rendes körülmények között hozzáférhet, és azt a követelést, amelyre az okirat vagy határozat vonatkozik, valamint minden egyéb hasznos információt.”

7. A 2010/24 irányelv (4) preambulumbekezdése többek között a következőket rögzíti:

„[…] jelentős mértékű kiigazításokra van szükség, ugyanis a hatályos 2008/55/EK irányelv egyszerű módosítása nem lenne elegendő. A 2008/55/EK irányelvet ezért hatályon kívül kell helyezni és új jogi eszközt kell a helyébe léptetni, amely az említett irányelv eredményeire épül, viszont szükség esetén világosabb és pontosabb szabályokat ír elő.”

8. A 2010/24 irányelv (12) preambulumbekezdése értelmében:

„A megkeresett tagállamban folyó behajtási eljárás során az érintett személy jogorvoslati kérelmet nyújthat be a követeléssel, a megkereső tagállam hatóságai általi kézbesítéssel vagy a követelésre vonatkozó végrehajtást engedélyező okirattal szemben. Elő kell írni, hogy ilyen esetben az érintett személynek a jogorvoslati kérelmet a megkereső tagállam illetékes szerve részére kell benyújtania, és a megkeresett hatóságnak – a megkereső hatóság ettől eltérő kérésének kivételével – a megkereső tagállam illetékes szervének döntéséig fel kell függesztenie az általa megkezdett végrehajtási eljárást.”

9. A 2010/24 irányelv (20) preambulumbekezdése többek között rögzíti, hogy az irányelv célja „a behajtásra irányuló segítségnyújtás egységes rendszerének a belső piacon való biztosítás[a]”.

10. A 2010/24 irányelv (21) preambulumbekezdése értelmében:

„Ez az irányelv tiszteletben tartja azokat az alapvető jogokat és megfelel azoknak az alapelveknek, amelyeket különösen az Európai Unió Alapjogi Chartája állapít meg[.]”

11. A 2010/24 irányelv 8. cikke „A követelésekkel kapcsolatos egyes dokumentumok kézbesítésére vonatkozó megkeresés” címet viseli. E cikk első és második bekezdése értelmében:

„(1) A megkeresett hatóság a megkereső hatóság kérésére valamennyi olyan dokumentumot – ideértve a bírósági természetűeket is – kézbesíti a címzettnek, amely a megkereső tagállamból származik, és amely valamely, a 2. cikkben említett követelésre vagy annak behajtására vonatkozik.

A kézbesítési megkereséshez egységes formanyomtatványt kell mellékelni, amely legalább a következő információt tartalmazza:

a) a címzett neve és címe, valamint az azonosítását szolgáló más lényeges adat;

b) a kézbesítés célja és a végrehajtására előírt határidő;

c) a mellékelt dokumentum bemutatása, valamint az érintett követelés jellege és összege;

d) név, cím és egyéb elérhetőség az alábbiak tekintetében:

i. a mellékelt dokumentum tekintetében illetékes hivatal; valamint, ha ettől eltérő,

ii. az a hivatal, ahol a kézbesített dokumentumra vagy a fizetési kötelezettséggel kapcsolatos jogorvoslati lehetőségekre vonatkozóan további információ kérhető.

(2) A megkereső hatóság csak akkor folyamodik az e cikk szerinti kézbesítési megkereséshez, ha nem áll módjában a megkereső tagállamban az érintett dokumentum kézbesítésére vonatkozó szabályok szerinti kézbesítés, vagy ha az ilyen értesítés aránytalan nehézségekbe ütközne."

12. A 2010/24 irányelv 14. cikke a „Vitarendezés" címet viseli. A 14. cikk (1) és (2) bekezdése értelmében:

„(1) A követeléssel, a megkereső tagállamban végrehajtást engedélyező, eredeti okirattal vagy a megkeresett tagállamban végrehajtást engedélyező egységes okirattal, valamint a megkereső tagállam illetékes hatósága általi kézbesítés érvényességével kapcsolatos viták a megkereső tagállam illetékes szerveinek hatáskörébe tartoznak. Amennyiben a behajtási eljárás során a követelésre, a megkereső tagállamban végrehajtást engedélyező, eredeti okiratra vagy a megkeresett tagállamban végrehajtást engedélyező egységes okiratra vonatkozóan valamely érdekelt fél jogorvoslati kérelmet terjeszt elő, a megkeresett hatóságnak tájékoztatnia kell az érintett felet arról, hogy az érintett félnek az ügyet a megkereső tagállam illetékes hatósága elé kell terjesztenie, az abban a tagállamban hatályos jogszabályokkal összhangban.

(2) A megkeresett tagállamban tett végrehajtási intézkedésekkel vagy a megkeresett tagállam illetékes hatósága általi kézbesítés érvényességével kapcsolatos vitákat – a szóban forgó tagállam jogszabályainak és rendelkezéseinek megfelelően – a megkeresett tagállam illetékes szerve elé kell terjeszteni."

III. Az alapügy tényállása és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

13. Az 1979-ben az írországi Galway megyében született Eamonn Donnellant (a továbbiakban: felperes) 2002-ben a westmeath megyei TLT International Limited tehergépkocsi-vezetőként alkalmazta. 2002 júliusában a munkáltatója utasította felperest, hogy 23 raklap olívaolaj felvétele céljából menjen teherautóval Görögországba. 2002. július 27-én, amikor a felperes Olaszországba induló komphoz tartott az Görögországból Írországba történő visszautazása során, a görög vámhatóság átvizsgálta a teherautót, és abban az olívaolajat tartalmazó raklapok között elrejtve nagy mennyiségű, bejelentetlen cigarettadobozt[7] talált. A felperest őrizetben tartották és két nappal később többek között csempészés vádjával elítélték. 2002 októberében az Efetio Patron (patrasi fellebbviteli bíróság, Görögország) az ítéletet hatályon kívül helyezte, és elrendelte a felperes haladéktalan szabadon bocsátását, amelyet követően a felperes visszatért Írországba.

14. Hat évvel és hat hónappal később, 2009. április 27-én a patrasi görög vámhatóság egy 2009. április 27-én kelt értékelő aktus (a továbbiakban: 2009. évi értékelő aktus) révén a felperessel szemben kiszabta a vitatott követelést. A 2002-ben hatályos görög vámjogi szabályozás megsértésével állítólagosan elkövetett cigaretta csempészet miatt kiszabott bírság összege 1 097 505,00 euró volt.

7 Az ügyakta szerint 171 800 doboznyi cigarettáról volt szó.

15. 2009. június 19-én az írországi görög nagykövetség ajánlott küldeményként „felhívást” küldött a felperesnek, amelynek címzése kizárólag a felperes nevét és városát tartalmazta. Azok a dokumentumok, amelyek megtekintésére az említett „felhívás” vonatkozott, állítólagosan a görög Pénzügyminisztériumtól érkeztek. A „felhívás” azonban nem tartalmazta, hogy ezek a dokumentumok a vitatott követelésre vonatkoznak.

16. A kérdést előterjesztő bíróság meggyőződése szerint a 2009. június 19-i „felhívást” a felperes nem kapta meg. Ezt alátámasztják Görögország írásbeli észrevételei, amelyek a 2009. június 19-i „felhívást” olyan eseményként mutatták be, amelynek keretében a görög nagykövetség „az értékelő aktust sikertelenül próbálta kézbesíteni a felperes részére”, és a görög kormány képviselője ugyanezt megismételte a tárgyaláson.

17. A tárgyaláson a görög kormány képviselője nem tudott állást foglalni abban a kérdésben, hogy a görög hatóságok a 2009. évi értékelő aktus felperesnek történő kézbesítését az alapügy tényállásának megvalósulása idején hatályban levő intézkedések, vagyis a 2008/55 irányelv 4. és 5. cikkében (információkérés, valamint kézbesítés) foglalt, a megkeresett hatóság segítségnyújtása révén is biztosították-e. Az ügyaktában semmi sem utal e kölcsönös segítségnyújtás lehetőségének az igénybevételére.

18. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint a követelésnek a felperessel a görög jog értelmében vett közlése egy értesítésnek Görögország Hivatalos Lapjának 2009. július 15-i számában való közzétételével történt. A tárgyaláson a görög kormány képviselője azonban arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperes a vele szemben felhozott követelésről átfogó jelleggel sokkal később, jelesül 2013. november 14-én értesült, amikor a 2009. évi értékelő aktust és annak angol nyelvű fordítását átvette, és azok átvételét megerősítette.[8] Ez azt követően történt, hogy a felperes az ír solicitorai révén megpróbált a vitatott végrehajtható okiratról többet megtudni a megkeresett hatóságoktól.

19. A felperes a vitatott végrehajtható okiratról egy évvel korábban, egy 2012. november 14-én kelt levélből értesült, azt követően, hogy a megkereső hatóság a megkeresett hatósághoz behajtási megkeresést intézett. A felperes ezzel az időponttal levelet kapott a megkeresett hatóságtól, amely a felperest tájékoztatta az 1 507 971,88 euró összegű vitatott követelésről és annak követelte ezen összeg erejéig történő megfizetését. A levél a 2010/24 irányelv 12. cikkével összhangban a megkereső hatóság által kiállított, vitatott végrehajtható okirat másolatán kívül mást nem tartalmazott. A megkeresett hatóságtól érkezett levél az 1 507 971,88 euró 30 napon belüli megfizetésére vonatkozó konkrét kérelmet és a nemfizetés jogkövetkezményeit is tartalmazta (a továbbiakban: fizetési felszólítás). E jogkövetkezmények között szerepelt a végrehajtási eljárás és a felperes vagyontárgyainak lefoglalása céljából az ügy Sheriff (bírósági végrehajtó) vagy County Registrar (körzeti bírósági hivatalvezető) elé utalása.

20. 2014. június 11-én a felperes – ahelyett, hogy a 2009. évi értékelő aktus és a vitatott végrehajtható okirat megtámadása céljából Görögországban eljárást indított volna, a megkeresett hatósággal szemben a High Court of Ireland (Írország felsőbírósága) előtt indított eljárást, amelynek keretében többek között kérte az Írországban történő végrehajtásra irányuló kérelem elutasítását, és az (ír) alkotmányos jogainak állítólagos megsértése, valamint a megkeresett hatóság állítólagos hanyagsága és az általa állítólagosan megvalósított rágalmazás miatt kártérítést követelt. A felperes 2014. december 12-én elérte, hogy a bíróság végzésben az ír eljárás befejezéséig a vitatott követelés Írországban történő végrehajtását megtiltó ideiglenes intézkedést rendeljen el.

8 Vö. az előzetes döntéshozatalra utaló határozattal, amely szerint a felperes a 2009. évi értékelő aktust valamennyi részletéről kizárólag egy 2014. március 14-én kelt kísérőlevélből szerzett tudomást. Ebben az indítványban a görög kormány által a tárgyaláson megjelölt időpontot veszem alapul.

21. Az ír eljárásban a bizonyítás keretében görög közjogi szakértőt hallgattak meg, aki 2015. november 19-én előterjesztette írásbeli szakvéleményét, amelynek értelmében a görög jog alapján a fellebbezés felperes által a görög bíróságoknál történő előterjesztésére nyitva álló határidő 2009 októberében lejárt. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint ezt részben az indokolta, hogy a Symvoulio tis Epikrateias (államtanács, Görögország) 2012. évi 2436. és 2437. sz. ítéletei szerint elégséges és kötelező erejű volt a görög közigazgatási rendszer szerinti vélelmezett kézbesítés (hivatalos lapban történő közzététel görög nyelven és az írországi görög nagykövetség útján állítólagos kézbesítés). A fentieknek megfelelően a közzététel 2009. július 15-én történt.

22. A kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban rögzíti azt a következtetését, miszerint a megkeresett hatóság 2012. november 14-i kérelmét követően előterjesztett fellebbezés nem lesz eredményes. Ezt a megállapítást a görög kormány írásbeli észrevételeiben vitatja és azt a görög kormány képviselője a tárgyaláson is vitatta.

23. E körülmények között a High Court of Ireland (Írország felsőbírósága) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„A pátrai vámhivatal által az 1 097 505,00 euró összegű – a 2002. július 26-án megvalósított állítólagos csempészet miatt – 2009. július 15-én megállapított közigazgatási szankciók és bírságok tekintetében 2012. november 14-én kiállított »végrehajtást engedélyező egységes okirat« Írországban történő végrehajthatóságának megállapítása során a 2010/24 irányelv 14. cikkének (1) és (2) bekezdésében foglaltak kizárják-e, hogy a High Court of Ireland:

i. a végrehajtás iránti kérelem tekintetében a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot – észszerű időn belül – alkalmazza Írország állampolgárára és az Európai Unió polgárára.

ii. figyelemmel legyen a 2010/24 irányelvnek a kölcsönös segítségnyújtásra (a 2010/24 irányelv (20) preambulumbekezdése) és az EJEE-ből fakadó, szélesebb körű segítségnyújtásra vonatkozó kötelezettségek – mint a Charta 47. cikke és az EJEE 13. cikke szerint a polgárokat megillető hatékony jogorvoslathoz való jog – teljesítésére (a 2010/24 irányelv (17) preambulumbekezdése) irányuló célkitűzéseire;

iii. figyelemmel legyen a közösségi jog teljes érvényesülésére az állampolgárai tekintetében?”

24. Írásbeli észrevételeket a felperes, a megkeresett hatóság, a görög kormány és az Európai Bizottság nyújtott be. Valamennyien részt vettek a 2018. január 18-án megtartott tárgyaláson.

IV. A benyújtott észrevételek összefoglalása

25. A felperes elismeri, hogy úgy tűnik, a 2010/24/EU irányelv 14. cikkének (1) bekezdésében foglaltak előírják, hogy a követeléssel, illetve az eredeti értékelő aktus vagy a végrehajtást engedélyező egységes okirat kézbesítésével kapcsolatos ügyeket a megkereső tagállamban (a jelen ügyben Görögországban) kell intézni, és hogy a 14. cikk (2) bekezdése szerint a megkeresett tagállamban tett végrehajtási intézkedésekkel kapcsolatos jogvitákat a megkeresett tagállam illetékes szerve elé kell terjeszteni. A felperes ugyanakkor megjegyzi, hogy a Bíróság Kyrian ítéletben [9] tett megállapítása szerint az alapvető jogok védelmének biztosítása érdekében kivételeknek lehet helye az irányelvben foglaltak alól, és hogy a Bíróság Kyrian ítélete alátámasztja védekezését.

9 2010. január 14-i ítélet (C-233/08, EU:C:2010:11).

26. A felperes többek között a Kyrian ítélet pontjaira hivatkozik, amely ítéletben a Bíróság megállapította, hogy minden olyan okirat és határozat végrehajtása, amely a 76/308 tanácsi irányelvből ered, nem érheti el célját anélkül, hogy tiszteletben tartaná az említett értesítés címzettjeinek jogos érdekeit;[10] hogy a kézbesítésnek egyik szerepe, hogy a címzettnek lehetővé tegye a jogainak érvényesítését;[11] hogy mind a kérelem tárgyát, mind pedig annak indokait kétséget kizáróan tudnia kell azonosítani[12] (ami a Kyrian ügyben a megkeresett hatóság székhelye szerinti tagállam hivatalos nyelvén történő kézbesítést vont maga után),[13] és hogy mivel a 76/308 irányelv nem határozta meg e követelmény teljesítése elmulasztásának következményeit, „a nemzeti bíróságnak a saját nemzeti jogát kell alkalmaznia, miközben biztosítania kell a közösségi jog teljes érvényesülését, ami arra késztetheti, hogy úgy értelmezzen egy kizárólag a belső helyzetre kidolgozott nemzeti jogszabályt, hogy az alkalmazható legyen az adott, határokon átnyúló tényállásra”[14].

27. A felperes rámutat arra, hogy nem vitás, hogy a kérelem létezéséről 2012. november 14-ig nem tudott, és azzal érvel, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogától kétszer megfosztották, mivel a Görögországban megtartott első tárgyalásról egyáltalán nem értesítették,[15] és a 2009. évi értékelő aktus létezéséről sem értesítették abból a célból, hogy azzal szemben fellebbezést nyújthasson be, valamint hogy az ír jog alapján az eljárásban való részvétel lehetőségétől való megfosztás és az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló jellegű határozat kézbesítésének elmulasztása következtében az említett határozat nem hajtható végre. A felperes rámutat arra, hogy a kérdést előterjesztő nemzeti bíróságnál olyan észrevételeket nyújtott be, amelyek szerint a görög hatóságok nem tettek erőfeszítést uniós dokumentum-kézbesítési mechanizmus alkalmazására annak biztosítása érdekében, hogy a felperes értesüljön a 2009. évi értékelő aktusról, és e tekintetben bizonyítékot nem terjesztettek a bíróság elé.

28. Ezenfelül a felperes hivatkozik az Emberi Jogok Európai Bíróságának az EJEE 6. cikkének értelmezésére vonatkozó ítélkezési gyakorlatára, amelynek értelmében a peres feleket a bírósági tárgyalásra úgy kell idézni, hogy ne csak a tárgyalás időpontjáról és helyszínéről értesüljenek, hanem kellő idejük legyen a felkészülésükre és a tárgyaláson való részvételre is, és hogy nem tekinthető szabályos kézbesítésnek valamely értesítés hivatalos feladása, ha nincs rá esély, hogy az értesítés kellő időben megérkezzen a kérelmezőhöz.[16] Emellett a felperes hivatkozik a Kapetanios és társai kontra Görögország ítéletre,[17] amelyben az Emberi Jogok Európai Bírósága megállapította, hogy közigazgatási bírságnak a csempészettel megvádolt és felmentett személyekkel szemben történő kiszabása sérti az EJEE ártatlanság vélelmére vonatkozó 6. cikkének (2) bekezdését és a Hetedik Kiegészítő Jegyzőkönyv kétszeres eljárás vagy büntetés tilalmára vonatkozó 4. cikkét. Végül a felperes arra keres választ, hogy a Kapetanios és társai kontra Görögország ítéletre tekintettel valamely, a jelen ügyben szereplőhöz hasonló mértékű bírság minősíthető-e polgári jogi jellegűnek, vagy az inkább büntetőjogi jellegű.

29. A megkeresett hatóság rámutat arra, hogy a vitatott végrehajtható okirat angol nyelven készült, és azt 2012. november 14-én állították ki, továbbá ugyanezen a napon kelt levélben kézbesítették a felperes részére. Az alapeljárásban a vitatott végrehajtható okirat formájával vagy tartalmával, illetve a megkeresett hatóság által Írországban megtett intézkedésekkel kapcsolatban nem érkezett kifogás. A felperes a 2015. október 27-i keresztkérdések keretében megerősítette, hogy érti a vitatott végrehajtható okiratot, és hogy értesült arról, miszerint az okiratban foglalt követeléssel kapcsolatban jogvitát a

10 Uo., 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

11 Uo., 58. pont.

12 Uo., 59. pont.

13 Uo., 60. pont.

14 Uo., a 2005. november 8-i Leffler ítéletet (C-443/03, EU:C:2005:665) idéző 61. pont.

15 Ezt a tárgyaláson Görögország képviselője vitatta. Lásd még a lenti 76. pontot.

16 EJEB, 2012. március 1., Kolegovy kontra Oroszország, CE:ECHR:2012:0301JUD001522605, 40. pont.

17 Lásd: EJEB, 2015. április 30., Kapetanios és társai kontra Görögország ítélet, CE:ECHR:2015:0430JUD000345312.

görögországi megkereső hatósággal szemben indíthat. A felperes azt is megerősítette, hogy megkapta a görögországi megkereső hatóság címét, és hogy az írországi megkeresett hatóságtól értesült arról, miszerint a megkeresett hatóság további lépéseket nem fog tenni, amíg a megkereső hatósággal szembeni jogvita folyamatban van.

30. Ezzel szemben a felperes 2014. június 11-én az ír bíróságok előtt kezdeményezett eljárást, amely előzetes döntéshozatalra utaló határozatot eredményezett.

31. A megkeresett hatóság álláspontja szerint egyértelmű, hogy a 2010/24 irányelv 14. cikke alapján a felperes által felhozotthoz hasonló kifogást – mind e rendelkezés, mind pedig a 2010/24 irányelv (12) és (20) preambulumbekezdésének szövege alapján – Görögországban kell benyújtani. Az ezzel ellentétes megállapítás a 2010/24 irányelv által meghatározott jogi keretet teljes mértékben figyelmen kívül hagyná, és aláásná a kölcsönös segítségnyújtás rendszerét, különösen pedig a 2010/24 irányelv 12. cikkét. Erre tekintettel a görög bíróságok előtt kell felhozni – a Chartára is tekintettel – a vitatott végrehajtható okirat eljárási és anyagi jogi érvényességére vonatkozó kérdéseket.

32. A megkeresett hatóság előadja, hogy mivel a felperes a vitatott végrehajtható okiratot Görögországban nem támadta meg, a megkeresett hatóság a 2010/24 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése alapján kötelessé vált a követelést ír jogon alapuló követelésként kezelni. Amennyiben a felperes most a vitatott végrehajtható okirat kifogásolása vagy megtámadása céljából lépéseket tenne, az ír jog értelmében a megkeresett hatóság minden további eljárása automatikusan felfüggesztésre kerülne. [18]

33. A megkeresett hatóság a Kyrian ítéletet azon az alapon különbözteti meg, hogy az olyan helyzettel foglalkozik, amelyben a megkeresett hatóság által végzett kézbesítést amiatt kifogásolták, hogy az értesítés olyan nyelven (németül) szólt, amely eltért a megkeresett tagállam (a Kyrian ítéletben a Cseh Köztársaság) nyelvétől és a címzett által értett nyelv sem volt. Az alapügyben szereplő értesítés angol nyelven szólt és a Kyrian ügy felperesével ellentétben a felperes azt nem kifogásolta. Ezenfelül, noha a megkeresett hatóság elismeri, hogy a végrehajtást engedélyező okiratok kivételes körülmények esetén hatályon kívül helyezhetők, az okirat alapját képező követelés érvényességével kapcsolatos tényekre vonatkozó jogvita helyett magából az okiratból kell fakadnia az ilyen körülményeknek, beleértve például az okirat nyelvét vagy a közlés címzettjének személyét.

34. A megkeresett hatóság előadja, hogy a kifogásaival szemben a kérdést előterjesztő nemzeti bíróság előtt görög ügyvéd adott szakvéleményt, és azt is kétségbe vonja, hogy a szolgáltatott bizonyíték egyértelmű-e abban a tekintetben, hogy a kérelmező által Görögországban előterjesztett kereset kudarcra van ítélve. A kérelmező a görög bíróságok előtt hivatkozhat az alapvető jogainak megsértésére, és szükség esetén gondoskodhat arról, hogy az EUMSZ 267. cikk értelmében e Bírósághoz előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesszen elő az olyan görög bíróság, amelynek határozatai ellen nincs jogorvoslati lehetőség.

35. Végül a megkeresett hatóság szerint nem kétségbevonhatatlan, hogy az ír jog értelmében a kézbesítés hibája mindig feltétlen védekezésnek minősül.

36. A görög kormány nem fogadja el azt, hogy a felperes az alapvető jogait, köztük a hatékony jogorvoslathoz való jogát nem érvényesíthette volna, ha a 2009. évi értékelő aktust Görögországban támadta volna meg. A Symvoulio tis Epikrateias (államtanács) állandó ítélkezési gyakorlata szerint bár a közigazgatási eljárásról szóló törvénykönyv 66. cikke (1) bekezdése A. pontjának a) alpontja rögzíti,

18 A Statutory Instrument No 643/2011, European Union (Mutual Assistance for Recovery of Claims relating to Taxes, Duties and other Measures) Regulations 2011 (a 2011. évi [az adókból, vámokból, illetékekből és egyéb intézkedésekből eredő követelések behajtására irányuló kölcsönös segítségnyújtásról szóló] európai uniós szabályok, 643/2011. sz. rendelet (*Iris Oifigiúil*, 2011. december 16.) 13. cikkének (1) bekezdésére utal.

hogy a fellebbezés előterjesztésére nyitva álló határidő főszabály szerint az okirat érintett személlyel történő jogszerű közlésével kezdődik, továbbra is lehetséges, hogy a szóban forgó időszak akkor kezdődik, amikor az érintett személlyel kapcsolatban megállapítást nyer, hogy a vitatott okirat tartalmát teljeskörűen ismeri, akkor is, ha az előírt közlés elmaradt vagy jogellenesen történt meg.[19] A görög kormány e tekintetben az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatára is hivatkozik.[20]

37. A görög kormány vitatja az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 16. pontját, mivel az írországi görög nagykövetségre küldött és a görög kormány által elismerten sikertelenül kézbesített dokumentumok valójában angol nyelven szóltak.[21]

38. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat a nemzeti kérdést előterjesztő bíróság azon téves feltevésén alapul, amely szerint egyértelműnek tűnik, hogy a bírság behajtására irányuló eljárás Írországban történő lefolytatása sértené a felperes Charta 47. cikkén és az EJEB 6. cikkének alapuló jogait.

39. A tárgyaláson a görög kormány képviselője előadta, hogy amennyiben – az alapügyhöz hasonlóan – valamely dokumentum kézbesítése elmarad vagy a kézbesítés nem volt szabályszerű, a Görögországban történő keresetindításra nyitva álló határidő akkor kezdődik, amikor a címzett a vele szemben felhozott állításokról teljeskörűen tudomást szerez. Az e feltételt nem teljesítő kézbesítés elkésettként érvénytelennek tekinthető, és a görög bíróság úgy határozhat, hogy a határidő nem kezdődik meg, amíg a címzett ténylegesen és teljeskörűen tudomást nem szerez a követelés tartalmáról. A felperes tehát ezen az alapon a Symvoulio tis Epikrateiastól (államtanács) kérhette volna az eljárás újbóli megindítását akkor, amikor 2013. november 14-én megkapta a 2009. évi értékelő aktus angol nyelvű fordítását, azonban a felperes ezt a lépést nem tette meg. Ha így tett volna, most elkésett lenne.

40. Végül a kérdést előterjesztő nemzeti bíróság által meghallgatott jogi szakértő nem hivatkozott a Symvoulio tis Epikrateias (államtanács), az Areios Pagos (semmítőszék, Görögország) vagy az Emberi Jogok Európai Bíróságának – a görög kormány írásbeli észrevételeiben foglalt – releváns ítélkezési gyakorlatára.

41. A Bizottság rámutat arra, hogy a kölcsönös bizalom és kölcsönös elismerés elve mindegyik államtól megköveteli, hogy – kivételes körülményektől eltekintve – úgy tekintse, hogy az összes többi tagállam tiszteletben tartja az uniós jogot, és különösen az uniós jog által elismert alapvető jogokat.[22] A kölcsönös elismerés elve a 2010/24 irányelv 10. cikkének (1) bekezdésében és 13. cikkében jut érvényre; ennek értelmében a tagállamok főszabály szerint kötelesek a végrehajtást engedélyező okirat és megkeresés tárgyát képező követeléseket behajtani.

42. A tagállamok, következésképpen a bíróságaik azonban az uniós jog végrehajtásakor kötelesek tiszteletben tartani a Charta 47. cikkét; erről van szó akkor, amikor végrehajtást engedélyező okirat tárgyát képező követelés behajtására vonatkozó megkeresést teljesítenek.[23]

19 A görög kormány utal a 986/2016., 169/2015., 3575-7/2013., héttagú tanács által hozott 2436-7/2012., teljes ülés által hozott 2034-6/2011., 193., 1309/2006., 3696/2005., 627/2002., héttagú tanács által hozott 3761/1999., 537-540/1998., 3220/1990. ítéletre, vö. Symvoulio tis Epikrateias (államtanács) 1797/2000., 589., 2188/1972. ítélete.

20 EJEB, 2010. január 14., Popovitsi kontra Görögország, CE:ECHR:2010:0114JUD005345107; EJEB, 2009. május 28., Elyasin kontra Görögország, CE:ECHR:2009:0528JUD004692906.

21 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 16. pontja szerint „az eljáró bíróság rendelkezésére álló bizonyítékok alapján akkor is úgy tűnik, hogy a dokumentumok nyelve görög volt”.

22 A Bizottság utal 2014. december 18-i 2/13. sz. véleményre (az Európai Uniónak az EJEE-hez történő csatlakozása) (EU:C:2014:2454, 191. pont); 2016. április 5-i Aranyosi és Căldăraru ítélet (C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 78. pont).

23 A Bizottság megfelelően utal a 2016. április 5-i Aranyosi és Căldăraru ítéletre (C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 84. pont).

43. E tekintetben a Bíróság elismerte, hogy a kölcsönös elismerés elve és a tagállamok közötti kölcsönös bizalom elve korlátozható „kivételes körülmények” fennállása esetén, különösen akkor, ha ez az alapvető jogok tiszteletben tartása érdekében szükséges. [24]

44. A Bizottság megjegyzi, hogy a külföldi határozatok elismerésével és végrehajtásával összefüggésben az uniós jogalkotónak sikerült a védelemhez való jog és a hatékony bírói jogorvoslathoz való jog tiszteletben tartását összeegyeztetnie a kölcsönös elismerés elvével. [25]

45. A Bizottság emellett hivatkozik a Kyrian ítéletben szereplő fordulatra, amely – az Emberi Jogok Európai Bíróságának Avotiņš kontra Lettország ítéletével [26] együtt – kivételes jelleggel lehetővé teszi a megkeresett tagállam szervei számára annak felülvizsgálatát, hogy a 2010/24 irányelv 12. cikk alapján kiállított, végrehajtást engedélyező okirat végrehajtása sérti-e a közrendet. [27] A Bizottság arra az álláspontra helyezkedik, hogy ez az ítélet megoldja az alapügyben felmerült dilemmát.

46. Az Avotiņš kontra Lettország ítéletben az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésére tekintettel megállapított alapelveknek és a tisztességes eljáráshoz való jognak a jelen ügyhöz hasonló ügyre történő alkalmazásából az következik, hogy a megkeresett tagállam rendszerint nem vizsgálhatja felül az okirat érvényességét vagy végrehajthatóságát, ha a felperes a helyi jogorvoslati lehetőségeket nem merítette ki. A 2010/24 irányelv 14. cikkében foglalt feladatmegosztás azonban nem alkalmazható olyan kivételes esetekben, amelyekben a megkeresett tagállam bírósága minden észszerű kétséget kizáróan meg van győződve arról, hogy a megkereső tagállamban az érintett személy számára hatékony bíró jogorvoslat nem áll rendelkezésre. [28] Következésképpen a megkeresett tagállam bíróságai kivételes jelleggel felülvizsgálhatják, hogy az okirat végrehajtása nem vezet-e különösen a Charta 47. cikkének első bekezdésében foglalt hatékony bírói jogorvoslathoz való jog nyilvánvaló megsértéséhez és az igazságszolgáltatás nyilvánvaló megtagadásához, és hogy ilyen esetben el kell-e utasítania a követelés behajtására irányuló megkeresést.

47. A megkeresés ezen okból történő elutasítása azonban végső eszköznek minősül és annak alkalmazásához igen magas mérce teljesítését teszi szükségessé. A megkeresett állam bíróságának olyan bizonyítékkal kell rendelkeznie, amely minden észszerű kétséget kizáróan bizonyítja, hogy nem áll rendelkezésre hatékony jogorvoslat, és ahhoz, hogy erre a következtetésre jusson, minden észszerű lépést meg kellett tennie, beleértve azt is, hogy információt kér a megkereső tagállam illetékes hatóságaitól. [29]

V. Elemzés

48. A következő elemzés alapján arra a következtetésre jutottam, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre nemleges választ kell adni. Ez a következtetés – a Bizottság érvelésének megfelelően – jogi szöveg alkalmazása helyett azonban inkább a 2010/24 irányelvben és az annak előzményét képező 2008/55 irányelvben foglalt eljárás hibáin alapul, mivel megalapozatlanok azok a kételyek, amelyek értelmében a felperes ki lett volna zárva a hatékony jogorvoslatból, amennyiben Görögországban indít eljárást.

24 2011. december 21-i N.S. ítélet (C-411/10 és C-493/10, EU:C:2011:865, 80–82. pont); 2016. április 5-i Aranyosi és Căldăraru ítélet (C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 82. és 83. pont).

25 A Bizottság utal a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012 rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.) 45. cikke (1) bekezdésének b) pontjára.

26 EJEB, 2016. május 23., Avotiņš kontra Lettország ítélet, CE:ECHR:2016:0523JUD001750207.

27 2010. január 14-i Kyrian ítélet (C-233/08, EU:C:2010:11, 42. pont).

28 A Bizottság (megfelelően) utal az EJEB, 2016. május 23., Avotiņš kontra Lettország ítéletre, CE:ECHR:2016:0523JUD001750207, 121 ff. pont.

29 A Bizottság megfelelően utal a 2016. április 5-i Aranyosi és Căldăraru ítéletre (C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 91–95. pont).

A. Bevezető észrevételek

1. A kölcsönös bizalom elve

49. A kölcsönös bizalom elve megköveteli a tagállamoktól, hogy – „kivételes körülményektől eltekintve" – úgy tekintsék, hogy „az összes többi tagállam tiszteletben tartja az uniós jogot, és különösen az uniós jog által elismert alapvető jogokat"[30]. A Bíróság ugyanakkor elismerte, hogy ezen elv alól léteznek kivételek. Például az uniós bevándorlási és menedékjoggal, valamint a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködéssel összefüggésben támogatta e kivételek létezését abban az esetben, ha valamely tagállamban a zavar annyira rendszer szintű vagy általánossá vált, hogy a kölcsönös bizalom elvének automatikus alkalmazása esetén ténylegesen felmerülne annak veszélye, hogy az érintett egy vagy több személy Chartában biztosított meghatározott jogai sérülnek.[31]

50. Emellett a Bíróság a polgári és kereskedelmi ügyekben folytatott igazságügyi együttműködéssel összefüggésben megállapította, hogy valamely tagállami bíróság ítéletének elismerésével és végrehajtásával szemben felhozott, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 44/2001/EK tanácsi rendelet[32] 34. cikkének (1) bekezdésében foglalt, jelenleg az 1215/2012 rendelet[33] 45. cikke (1) bekezdésének a) pontjában megjelenő közrendi záradék az uniós jogrendben, következésképpen a megkeresett állam jogrendjében is lényegi jelentőségűnek tekinthető jogszabály vagy e jogrendben alapvetőnek elismert jog nyilvánvaló megsértése esetén alkalmazható.[34]

51. Az ügyaktában azonban semmi nem utal arra, hogy Görögország a Charta 47. cikkében foglalt hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog tiszteletben tartását olyan mértékben mulasztotta volna el, amely a jelen ügy körülményei között alátámasztja a kölcsönös bizalom elve alóli kivétel 2010/24 irányelv kontextusában történő alkalmazását.[35]

52. Az alapügy tényállása nem bizonyítja például, hogy a felperes a görög bíróságok előtt zajló eljárásokból való részvételből ki lett volna zárva.[36] Még ha indokolt is lenne az ír bíróságok arra vonatkozó tévedése, hogy az uniós jog vagy a nemzeti jog, ezen belül az eljárás megindítására nyitva álló határidőre vonatkozó szabályok téves alkalmazása valósulna meg, ha a felperes az ír bíróságok helyett a görög bíróságokhoz fordult volna, ez a kölcsönös bizalom elve alóli kivétel alapján önmagában nem lenne elegendő a görög bíróságok – mint a 2010/24 irányelv 14. cikkének és (12) preambulumbekezdésének szövegében meghatározott, a vitatott végrehajtható okirat megtámadásával kapcsolatban illetékes bíróság – kizárásához.[37]

30 (Az Európai Uniónak az EJEB-hez történő csatlakozásáról szóló) 2014. december 18-i 2/13. sz. vélemény (EU:C:2014:2454, 191. pont).

31 A büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködéssel összefüggésben lásd például: 2016. április 5-i Aranyosi és Căldăraru ítélet (C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:198). A bevándorlási és menedékjoggal összefüggésben lásd például: 2011. december 21-i N.S. ítélet (C-411/10 és C-493/10, EU:C:2011:865).

32 HL 2001. L 12., 1. o.

33 HL 2012. L 351., 1. o.

34 Lásd például: 2015. július 16-i Diageo Brands ítélet (C-681/13, EU:C:2015:471, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Lásd hasonlóképpen: 2015. november 19-i P ítélet (C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, 39. pont).

35 Lásd: 2016. április 5-i Aranyosi és Căldăraru ítélet, C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 88. pont. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat tartalmaz egy rövid állítást, miszerint a kérdést előterjesztő bíróság aggályát fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy az időközben bekövetkezett rendkívüli időmúlásra tekintettel észszerű időn belül biztosítható-e a felperes számára Görögországban tényleges jogorvoslati lehetőség vagy tisztességes tárgyalás, ez azonban írásbeli vagy szóbeli észrevételekben nem jelent meg.

36 Ezt a forgatókönyvet vizsgálta a Bíróság a 2009. április 2-i Gambazzi ítéletben (C-394/07, EU:C:2009:219, 27. és 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

37 Lásd: 2015. július 16-i Diageo Brands ítélet (C-681/13, EU:C:2015:471, 49. pont).

2. A Bíróság Kyrian ítélete

53. Elfogadom ugyanakkor, hogy a Bíróság által a Kyrian ítéletben kidolgozott jogi szabály az alapügyben felmerülő jogi problémák megoldásához viszonyítási alapul szolgál.

54. A Kyrian ügyben a Bíróságnak meg kellett vizsgálnia azokat a jogkövetkezményeket, amelyek abból erednek, hogy a megkereső (német) hatóság a Cseh Köztársaságban lakóhellyel rendelkező cseh állampolgár, M. Kyrian részére nem bocsátotta rendelkezésre a dokumentumokat olyan nyelven, amelyet M. Kyrian megért. Ez feljogosítja-e M. Kyriant arra, hogy a követelés végrehajtását a német bíróságok helyett a cseh bíróságok előtt támadja meg, annak ellenére, hogy az alapügy tényállásának bekövetkezése idején hatályban levő rendelkezés, a 76/308 irányelv 12. cikke (1) és (3) bekezdésének – jelenleg a 2010/24 irányelv 14. cikkében tükröződő – szövege értelmében M. Kyriannak a német bíróságok előtt kellett keresetet indítania?

55. A Bíróság a Kyrian ítéletben először is megállapította, hogy kivételes jelleggel a megkeresett hatóság székhelye szerinti tagállam szervei jogosultak a végrehajtást engedélyező okiratot felülvizsgálni különösen abból a szempontból, hogy az említett okirat végrehajtása nem sérti-e e tagállam közrendjét, és adott esetben teljesen vagy részben megtagadni, vagy bizonyos feltételek teljesítésétől függővé tenni a segítségnyújtást.[38]

56. Másodszor, a Bíróság a fent említett kivétel további fejtegetését mellőzve megállapította, hogy a megkeresett hatóság székhelye szerinti tagállam bíróságai jogosultak megvizsgálni, hogy a követelés végrehajtását engedélyező okiratot szabályszerűen kézbesítették-e az adósnak. A Bíróság a 76/308 irányelv 12. cikkének (3) bekezdésében foglalt, jelenleg a 2010/24 irányelv 14. cikkének (2) bekezdésében tükrözött „végrehajtási intézkedések” kifejezés értelmezése során megjegyezte, hogy a 76/308 irányelv 5. cikke, jelenleg a 2010/24 irányelv 8. cikke szerint a kölcsönös segítségnyújtás keretében történő behajtás végrehajtásának első szakasza a címzett értesítése a megkeresett hatóság részéről a megkereső hatóság székhelye szerinti tagállamból származó, követelésre és/vagy annak behajtására vonatkozó, minden okiratról és határozatról, az említett értesítés pedig a megkereső hatóság által nyújtott információk alapján történik.[39] Következésképpen az értesítés a 76/308 irányelv 12. cikkének (3) bekezdésében érintett végrehajtási intézkedésnek minősül, és így e rendelkezés szerint a megkeresett hatóság székhelye szerinti tagállam illetékes szerve köteles elbírálni az értesítés ellen benyújtott minden keresetet.[40]

57. Harmadszor, a Bíróság megállapította, hogy valamely végrehajtást engedélyező okirat kézbesítését nem lehet szabályszerűnek tekinteni, amennyiben a megkeresett hatóság székhelye szerinti tagállamban e kézbesítés olyan nyelven történt, amelyet a címzett nem ért, továbbá amely nem hivatalos nyelve az adós részére történő kézbesítés tagállamának. A Bíróság megállapította, hogy „a kézbesítésnek az a szerepe, hogy a címzettnek megfelelő időben lehetővé tegye a kézbesített irat tárgyának és indokainak megismerését, valamint jogainak érvényesítését”[41], és hogy minden, a megkereső hatóság székhelye szerinti tagállamból származó okirat és határozat hatékony kézbesítésének tiszteletben kell tartania az említett értesítés címzettjeinek jogos érdekeit is.[42] A Cseh Köztársaságban német nyelven történő kézbesítés nem teljesítette a jogok érvényesítésével és a címzett jogos érdekeinek tiszteletben tartásával kapcsolatos fenti követelményeket.

38 2010. január 14-i Kyrian ítélet (C-233/08, EU:C:2010:11, 42. pont).
39 Uo., 46. pont.
40 Uo., 47. pont.
41 Uo., 58. pont.
42 Uo., 57. pont.

58. A Bíróság – abban a kérdésben, hogy a 76/308 irányelv nem tartalmaz a megkeresett hatóság tagállam hivatalos nyelvétől eltérő nyelven történő kézbesítés következményeire vonatkozó rendelkezéseket – arra az álláspontra helyezkedett, hogy „a nemzeti bíróságnak a saját nemzeti jogát kell alkalmaznia, miközben biztosítania kell a közösségi jog teljes érvényesülését, ami arra késztetheti, hogy úgy értelmezzen egy kizárólag a belső helyzetre kidolgozott nemzeti jogszabályt, hogy az alkalmazható legyen az adott, határokon átnyúló tényállásra”.[43] A Bíróság megállapítása szerint ennek korlátja kizárólag az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elve.[44]

59. A Kyrian ügyben ugyanakkor nem merült fel semmilyen jogi vagy ténybeli probléma a 2010/24 és 2008/55 irányelvben meghatározott – jelesül információkérésből,[45] ezt követően a szóban forgó követelés megkeresett hatóság által a címzett részére végzett kézbesítéséből,[46] majd a behajtási megkeresésből[47] álló – segítségnyújtási sorrend megsértését illetően. Az alapügyben e sorrend sérült, mivel a 2009. évi értékelő aktust a felperes nem előzetesen, hanem a vitatott végrehajtási okirat kiállítását követően kapta meg. Ezért meg kell vizsgálni, hogy a 2010/24 irányelv 12. cikke szerinti végrehajtást engedélyező egységes okirat kiállítását és kézbesítését megelőzően a vitatott követelés közlésének *teljes egészében* történő elmulasztása a Kyrian ítéletben meghatározott, fentiekben részletezett keretek közé esik-e akként, hogy az említett okirat végrehajtása a megkeresett tagállamban megtámadható akkor is, ha az a megkeresett tagállam nyelvén íródott.

3. A Charta és az alapügy

60. Abban a pillanatban, hogy valamely tagállam a 2010/24 irányelvben foglalt segítségnyújtási formák egyikét kéri, a szóban forgó helyzet olyan helyzetté válik, amelyre az uniós jog rendelkezései „vonatkoznak”.[48] Ez azt jelenti, hogy a teljes 2010/24 irányelvet, ezen belül annak 14. cikkét a jog általános elveivel és az alapvető jogokkal, köztük a Charta 47. cikkében foglalt hatékony bírói jogvédelemhez való joggal és annak alkotóelemeivel[49] összhangban kell értelmezni. Ez azt is jelenti, hogy a megkeresett tagállam bíróságait bírósági felülvizsgálat folytatásával kapcsolatban megillető mérlegelési jogkör – a Kyrian ítéletből esetlegesen levonható következtetéssel ellentétben – nem korlátozódik pusztán a tényleges érvényesülés és egyenértékűség elvének való megfelelésre.[50]

61. Emellett, bár a vitatott végrehajtható okirat 7. rovata azt rögzíti, hogy a „végrehajtást engedélyező egységes okirat kézbesítésének” napja 2009. július 15. (amely egybeesik a vitatott követelésnek Görögország hivatalos lapjában történő közzétételével), a görög kormány írásbeli észrevételeiben előadja, hogy a felperes értesítése céljából a dublini nagykövetségén keresztül tett párhuzamos kísérlet nem volt sikeres. A görög kormány képviselője a tárgyaláson azt is előadta, hogy a felperes csak 2013. november 14-én, a 2009. évi értékelő aktus angol nyelvű fordításának kézhezvételét követően értesült teljeskörűen a vele szemben felhozott állításokról.[51]

43 Uo., 61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

44 Uo., 62. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

45 A 2008/55 irányelv 4. cikke és a 2010/24 irányelv 5. és 6. cikke.

46 A 2008/55 irányelv 5. cikke és a 2010/24 irányelv 8. és 9. cikke.

47 A 2008/55 irányelv 6–18. cikke és a 2010/24 irányelv 10–18. cikke.

48 2017. március 7-i X és X ítélet (C-638/16 PPU, EU:C:2017:173, 45. pont). Az adózás területén történő közigazgatási együttműködésről és a 77/799/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. február 15-i 2011/16/EU irányelvvel (HL 2011. L 64, 1. o.) összefüggésben lásd hasonlóképpen: 2017. május 16-i Berlioz Investment Fund ítélet (C-682/15, EU:C:2017:373, 32–42. pont).

49 Lásd: fenti 72. pont.

50 A fenti 58. pont.

51 Megjegyzem, hogy kölcsönös segítségnyújtás iránti megkeresés hiányában, illetve a jogvita szempontjából releváns egyéb uniós jogi rendelkezés fennállása esetén a Görögország hivatalos lapjában való közzététel útján történő kézbesítés olyan kérdés, amely teljes mértékben az adott tagállamra tartozik, ezért az azzal kapcsolatos bármely kifogásra az adott tagállam jogának rendelkezései vonatkoznak. Lásd: 2013. február 26-i Melloni ítélet (C-399/11, EU:C:2013:107, 60. pont); 2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet (C-617/10, EU:C:2013:105, 29. pont).

62. Ezért elfogadom, hogy a vitatott követelés – a Charta 47. cikkében foglalt előírásnak megfelelően a felperes számára a hatékony védekezésre való felkészülésre megfelelő lehetőséget biztosító részletességgel történő [52] – közlésének időpontja a 2009. évi értékelő aktus angol nyelvű fordításának felperes általi átvételét követően 2013. november 14. volt.

B. A 2010/24 és 2008/55 irányelvben meghatározott eljárás

63. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak szövegét, hanem annak szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi. [53] A 2010/24 irányelv teljes érvényesülésének és önálló értelmezésének biztosítása érdekében célszerű elsősorban a rendszerére és a célkitűzéseire hivatkozni. [54]

64. A fentieknek megfelelően a Bíróság a Kyrian ítéletben megállapította, hogy a kölcsönös segítségnyújtás keretében történő behajtás végrehajtásának „első szakasza" a címzett értesítése a megkeresett hatóság részéről a megkereső hatóság székhelye szerinti tagállamból származó, követelésre és/vagy annak behajtására vonatkozó, minden okiratról és határozatról, az említett értesítés pedig a megkereső hatóság által nyújtott információk alapján történik. [55] Amint azt az alábbiakban szemléltetni fogom, ez szükségszerűen vonatkozik arra az esetre is, amikor – az alapügyhöz hasonlóan – valamely tagállam a követelést a megkeresett hatóság segítségének igénybevétele nélkül kísérli meg közölni.

65. Ezt a követelmény egyaránt tükrözi mind a 2010/24 irányelv, mind pedig a 2008/55 irányelv általános rendszere, amely rögzíti a segítségnyújtás információcseréből, [56] ezt követően kézbesítésből, [57] majd behajtásból [58] álló sorrendjét, és azt, hogy mindkét irányelv kizárja a behajtás iránti megkeresést, ha a követelés és/vagy a végrehajtást engedélyező okirat [59] a megkereső tagállamban jogvita tárgyát képezi. [60] Ez azt jelenti, hogy a követelés közlése megelőzi az annak behajtására és végrehajtására irányuló megkeresést.

66. Ezenfelül mind az 1189/2011 bizottsági végrehajtási rendelet, [61] mind pedig az annak előzményét képező 1179/2008/EK bizottsági rendelet, [62] vagyis a 2010/24 irányelv, illetve a 2008/55 irányelv végrehajtási intézkedései a kézbesítés és behajtás lefolytatásának szabványos és sorba rendezett formáiról rendelkeznek. [63]

52 A Bíróság a 2013. július 18-i Bizottság kontra Kadi és társai ítélet (C-584/10 P, C- 593/10 P, C-595/10 P, EU:C:2013:518) 100. pontjában megállapította, hogy a Charta 47. cikke elegendő információ közlését követeli meg „annak érdekében, hogy lehetővé tegye" a peres felek számára jogaik „lehető legjobb feltételek mellett [történő védelmét], és az ügy teljes ismeretében annak eldöntését, hogy hasznos-e az illetékes bírósághoz fordulni […], valamint ahhoz, hogy utóbbinak teljes mértékben lehetővé tegye a szóban forgó határozat jogszerűségére vonatkozó felülvizsgálat gyakorlását".

53 Például a 2013. június 6-i MA és társai ítélet (C-648/11, EU:C:2013:367, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

54 2010. január 14-i Kyrian ítélet (C-233/08, EU:C:2010:11, 35. pont).

55 A fenti 56. pont.

56 A fenti 45. lábjegyzet.

57 A fenti 46. lábjegyzet.

58 A fenti 47. lábjegyzet.

59 A „végrehajtást engedélyező okirat" különbözik a 2010/24 irányelv 12. cikke szerinti „végrehajtást engedélyező egységes okirattól"; az utóbbi behajtási megkeresésekre vonatkozik.

60 A 2010/24 irányelv 11. cikke és a 2008/55 irányelv 7. cikke.

61 A 2010/24 tanácsi irányelv egyes rendelkezéseivel kapcsolatos részletes szabályok megállapításáról szóló, 2011. november 18-i rendelet, HL 2011. L 302., 16. o.

62 A 2008/55 irányelv egyes rendelkezéseinek végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 2008. november 28-i rendelet (HL 2008. L 319., 21. o.).

63 Az 1179/2008 bizottsági rendelet tartalmazott egy, az információkérésre vonatkozó formát, azonban erről a 1189/2011 rendelet nem rendelkezett.

67. A 2010/24 irányelv eredetét illetően a Bizottság eredeti javaslatában hangsúlyozta „a közösségi joganyag egyszerűsítésére és átláthatóbbá tétele” iránti elkötelezettségét.[64] Ezenfelül a 2010/24 irányelv célja – az egyik preambulumbekezdésében foglaltaknak megfelelően – az, hogy a belső piacon a behajtásra irányuló segítségnyújtás olyan rendszerét biztosítsa, amely „egységes”.[65]

68. Márpedig a 2008/55 irányelv 4. és 5. cikkének, vagyis a kölcsönös segítségnyújtásra vonatkozó, a jelen ügy tényállása bekövetkezésének idején hatályos rendelkezések szövegéből egyértelműen következik, hogy a görög hatóságoknak nem kellett segítséget kérniük az ír hatóságoktól annak érdekében, hogy a kérelmező címére tekintettel a saját aktáikban szereplőnél több információt szerezzenek, vagy hogy az ír hatóságoktól a 2009. évi értékelő aktusnak a kérelmező részére történő kézbesítését kérjék.[66] A 2008/55 irányelv 4. és 5. cikke mindkét említett funkció betöltését „a megkereső hatóság kérésére” feltételhez kötötte, és a 2010/24 irányelv fenntartotta azok diszkrecionális jellegét.[67]

69. Amennyiben azonban e választási lehetőségek mellőzésének eredményeként a kézbesítés első lépése valamely követelés végrehajtását engedélyező, egységes okiratnak a 2010/24 irányelv 12. cikke alapján történő kiállításáig nem történik meg, a követelés végrehajtása – a Kyrian ügy értelmében – a megkeresett állam bíróságai előtt megtámadható, és e bíróságok a tagállami jogot továbbra is szabadon alkalmazhatják, amennyiben ez megfelel a végrehajtás folyamatához kapcsolódó általános jogelveknek és alapvető jogoknak (köztük a Charta 47. cikkében foglalt hatékony bírói jogvédelemhez való jognak), valamint az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének.[68]

70. Ellenkező esetben a tagállamok a követelések kézbesítésével kapcsolatos saját mulasztásaikat egyszerűen azzal orvosolhatnák, hogy a 2010/24 irányelv 12. cikke alapján végrehajtást engedélyező egységes okiratot állítanak ki és megkezdik a behajtást.

71. Amint azt az alábbiakban szemléltetni fogom, ezt az elemzést alátámasztja a Bíróságnak a Charta 47. cikkén alapuló hatékony bírói jogvédelemhez való joggal összefüggésben a védelemhez való jogra vonatkozó ítélkezési gyakorlata.

C. A Charta 47. cikkének megsértése

72. A jogalanyok uniós jogból eredő jogai – Charta 47. cikkében biztosított – hatékony bírói jogvédelmének az említett elve különböző elemekből tevődik össze, amelyek közé tartozik különösen a védelemhez való jog, a fegyveregyenlőség elve, a bírósághoz fordulás joga, valamint a tanácsadás, a védelem és a képviselet igénybevételéhez való jog.[69] A fegyveregyenlőség elve – amelynek értelmében kötelező észszerű lehetőséget biztosítani valamennyi félnek arra, hogy olyan körülmények között ismertesse álláspontját, amelyek alapján nem kerül teljesen előnytelen helyzetbe ellenfelével szemben[70] – az uniós jogban közjogi és polgári eljárásokban is alkalmazandó.[71]

64 COM (2006) 605 végleges, Brüsszel 2006.10.19., 2. o.

65 Lásd a (20) preambulumbekezdést.

66 Vö. a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről („iratkézbesítés”), és az 1348/2000/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. november 13-i 1393/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben (HL 2007. L 324., 79. o.) meghatározott kötelező rendszerrel. Lásd egy közelmúltban folytatott vitával kapcsolatban: 2017. március 2-i Henderson ítélet (C-354/15, EU:C:2017:157).

67 Lásd a 2010/24 irányelv 5., 8. és 10. cikkét. Emlékeztetni kell arra, hogy a 2009. évi értékelő aktus 2009. április 27-i kiállításának időpontjában nem volt hatályban a kézbesítésben történő segítségnyújtás megkereső hatóság általi kérése feltételeinek a 2008/55 irányelv 5. cikkéhez képest a 2010/24/EU irányelv 8. cikkében megjelenő enyhítése.

68 A fenti 60. pont.

69 2017. július 26-i Sacko ítélet (C-348/16, EU:C:2017:591, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

70 EJEB, 2016. május 23., Avotiņš kontra Lettország, CE:ECHR:2016:0523JUD001750207, 119. pont.

71 Lásd például: 2016. július 28-i Ordre des barreaux francophones et germanophone és társai ítélet (C-543/14, EU:C: 2016:605, 40–42. pont).

73. A Bíróság azt is kimondta, hogy a védelemhez való jog és a hatékony bírói jogvédelemhez való jog megsértését az adott ügy egyedi körülményei alapján kell értékelni, különösen a szóban forgó jogi aktus jellegére, elfogadásának körülményeire, valamint az adott tárgyra vonatkozó jogszabályokra figyelemmel.[72]

74. Amennyiben az információkérés, kézbesítés és végrehajtás iránti megkeresés sorrend úgy módosul, hogy valamely követelés közlése a végrehajtást engedélyező egységes okirat kiállítását követően következhetne be, szinte elkerülhetetlen, hogy ez a Charta 47. cikkében biztosított hatékony bírói jogvédelemhez való jognak történő megfelelés szempontjából problémát eredményezzen. Ezt ugyanis mutatja az alapügy tényállása.

75. A védelemhez való jog tiszteletben tartása az uniós jog általános alapelvének minősül, amelyet akkor kell alkalmazni, ha a közigazgatási szerv valamely személlyel szemben olyan aktus meghozatalát helyezi kilátásba, amely e személlyel szemben kifogásokat tartalmaz. Ezen elv értelmében azon határozatok címzettjei számára, amelyek e címzettek érdekeit érzékelhetően érintik, lehetővé kell tenni, hogy érdemben kifejthessék álláspontjukat azon elemekkel kapcsolatban, amelyekre a közigazgatási szerv határozatát alapozni kívánja. E kötelezettség a tagállamok közigazgatási szerveire hárul, amennyiben azok az uniós jog hatálya alá tartozó határozatokat fogadnak el, akkor is, ha maga az uniós jog nem ír elő kifejezetten ilyen alakszerűséget.[73]

76. A görög kormány képviselője a tárgyaláson előadta, hogy a 2009. évi értékelő aktus kiadását eredményező vámellenőrzésről a felperes angol nyelvre folytatott tolmácsolás és más segítség révén 2002 júliusában értesült. A felperes azonban akkoriban úgy határozott, hogy nem ismerteti álláspontját. Amennyiben ez lenne a helyzet, és ezt a felperes írásbeli észrevételeiben vitatja, az eljárás e korai szakaszában a védelemhez való jog tiszteletben tartása elmulasztásának kérdése nem merülne fel.[74]

77. Mindenesetre azonban a Charta 47. cikkében biztosított hatékony bírói jogvédelemhez való joggal összefüggésben a védelemhez való jog tiszteletben tartása szempontjából később probléma merült fel, mivel a 2009. évi értékelő aktust, következésképpen a vitatott követelés részleteit a felperessel kizárólag a vitatott végrehajtható okiratnak a megkeresett hatóság által történő kézbesítését *követően* közölték. Ez utóbbi a megkeresett hatóság 2012. november 14-én kelt fizetési felszólításával együtt érkezett, míg a vitatott követelés részleteiről a felperes egy évvel később, a 2009. évi értékelő aktus angol nyelvű fordításának kézhezvételével értesült.

78. Ez a sorrend a felperest lényegesen előnytelen helyzetbe hozta a megkereső hatósággal szemben, mivel nem tette lehetővé számára – a Bíróság által a Kyrian ítéletben megkövetelt módon[75] – „a kézbesített irat tárgyának és indokainak megismerését, valamint jogainak érvényesítését” a fizetési felszólítás 2012. november 14-én megkeresett hatóságtól történő megérkezésekor tekintettel arra, hogy az kizárólag a vitatott végrehajtható okiratot tartalmazta.

72 2017. július 26-i Sacko ítélet (C-348/16, EU:C:2017:591, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

73 2015. december 17-i WebMindLicenses ítélet (C-419/14, EU:C:2015:832, 84. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

74 Míg a Bíróság a 2014. július 3-i Kamino International Logisitics és Datema Hellmann Worldwide Logistics ítéletben (C-129/13 and C-130/13, EU:C:2014:2041, 29. pont) arra utalt, hogy a Charta 41. cikkében foglalt megfelelő ügyintézéshez való jog és a Charta 48. cikkében biztosított, védelemhez való jog vonatkozott a Közösségi Vámkódexet végrehajtó tagállami hatóságokra, 2014. július 17-én a YS és társai ítéletben (C-141/12 és C-372/12, EU:C:2014:2081, 67. pont) megállapította, hogy a Charta 41. cikke kizárólag az Unió intézményeire, szerveire és hivatalaira vonatkozik. Lásd szintén: 2015. december 17-i WebMindLicenses ítélet (C-419/14, EU:C:2015:832, 83. pont), amelyben a Bíróság hozzáfűzte, hogy a Charta 48. cikke az ártatlanság vélelmét és a védelemhez való jogot védi, amelyek a kizárólag „gyanúsított személyt” illetik meg. Lásd a védelemhez való jog és a megfelelő ügyintézéshez való jog tiszteletben tartására vonatkozó általános jogelvekkel összefüggésben a Charta 41. cikkének hatályával kapcsolatos közelmúltbeli vitáról: Bobek főtanácsnok Ispas ügyre vonatkozó indítványa (C-298/16, EU:C:2017:650, 74–91. pont).

75 A fenti 57. pont.

79. Emellett a Bíróság ítélkezési gyakorlatában – noha azt a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködéssel összefüggésben alakította ki – megállapította, hogy Charta 47. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz való jog tiszteletben tartása megköveteli, hogy minden bírósági határozatot indokoljanak annak érdekében, hogy az alperesnek lehetősége legyen megtudni, hogy miért lett pervesztes, és hogy az ilyen határozattal szemben hatékony és tényleges jogorvoslattal élhessen.[76] Ugyanez vonatkozik a 2010/24 irányelv értelmezésére, és a követelések kézbesítése során jelenleg a 2010/24 irányelv (8) és (9) bekezdésében biztosított segítségnyújtási lehetőség tagállam általi elmulasztásának következményeire.[77]

80. Az alapügy felperese nem kapott észszerű lehetőséget arra, hogy védekezhessen, mivel a vitatott végrehajtható okirat lényegében kizárólag a következő adatokat tartalmazta: a vitatott követelés összegét, azt, hogy a követelés vámhoz kapcsolódik, a származási tagállamot, a vitatott követelés megállapításának időpontját, és hogy a vitatott követelés mikor vált végrehajthatóvá, a végrehajtást engedélyező eredeti okirat (az alapügyben a 2009. évi értékelő aktus) kézbesítésének (állítólagos) időpontját, valamint az illetékes vámhivatal címét. Az információ említett hiányát csak súlyosbította az, hogy a vitatott követelés alapját képező, 2002 júliusában megvalósult tényállás és a 2009. évi értékelő aktus angol nyelvű fordításának megkereső hatóság által 2013 novemberében történt közlése között jelentős idő telt el. Egyszerűbben megfogalmazva, ezek a tényezők együttesen azt jelentették, hogy a felperes nem tudta azonosítani a követelés tárgyát és annak vele szemben felhozott indokait.[78]

81. Az tehát, hogy a vitatott végrehajtható okirat nem tartalmazott felperes számára kellő részletességű információt, se a Charta 47. cikkében foglalt hatékony bírói védelemhez való jog és tisztességes eljáráshoz való jog lényeges tartalmának, sem pedig az arányosság elvének nem felel meg; amelyek mind szerepelnek a Charta 52. cikkének (1) bekezdésében a Chartában biztosított jogok jogszerű korlátozására vonatkozóan megállapított feltételek között.[79]

82. Emellett nem orvosolhatja a vitatott követelés közlésének elmulasztását az, hogy a vitatott végrehajtható okirat olyan címet tartalmazott, amelynek révén a felperes a „vitatott követeléssel kapcsolatban további információra”[80] tehetett szert. A 2010/24 irányelvet végrehajtó ír intézkedésben[81] ilyen kötelezettség nem szerepel, és azt a 2010/24 irányelv sem írhatja elő, illetve az az irányelvből nem következtethető ki, mivel jellegénél fogva maga az irányelv magánszemélyekre nem róhat kötelezettséget.[82]

83. Ilyen körülmények között a felperesnek nem róható fel az, hogy ír solicitorok segítségével a megkeresett hatósággal 2012. november 28. és 2014. május 14. között levelezett abból a célból, hogy több információhoz jusson. E levelezés keretében a felperes solicitorai konkrét kérelmet intéztek a megkeresett hatósághoz arra vonatkozóan, hogy továbbítsa részükre a 2009. évi értékelő aktust.

84. A felperesnek az sem róható fel, hogy 2015. november 19-én jogi tanácsot kért egy görög ügyvédtől annak tisztázása céljából, hogy a 2009. évi értékelő aktus megtámadására nyitva álló határidő a görög jog alapján lejárt-e. Emellett a 2015. november 19-i jogi tanács megalapozta azt várakozást, illetve tévedést, miszerint a 2009. évi értékelő aktus megtámadására nyitva álló határidő lejárt.

76 2012. szeptember 6-i Trade Agency ítélet (C-619/10, EU:C:2012:531, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Lásd még: 2014. október 23-i flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet (C-302/13, EU:C:2014:2319, 51. és 52. pont).

77 Lásd hasonlóképpen, az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben: EJEB, 2016. május 31., Gankin és társai kontra Oroszország, CE:ECHR:2016:0531JUD000243006, 39. pont. A peres feleknek „megfelelő lehetőséget kell adni arra, hogy hatékonyan védekezhessenek.”

78 2016. április 28-i Alta Realitat végzés (C-384/14, EU:C:2016:316, 86. pont).

79 2017. szeptember 27-i Puškár ítélet (C-73/16, EU:C:2017:725, 62. pont).

80 A vitatott végrehajtható okirat 8. rovata.

81 643/2011. sz. rendelet, a fenti 18. lábjegyzet.

82 Lásd legújabban: 2017. október 10-i Farrell ítélet (C-413/15, EU:C:2017:745, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A Bíróság a 44/2001 rendelettel összefüggésben is megállapította, hogy a rendelet az alperes távollétében hozott határozatokra vonatkozó 34. cikkének (2) bekezdése „nem írja elő, hogy az alperes köteles volna a jogai védelméhez szükséges rendes gondosságon túlmenő olyan új intézkedéseket is tenni, mint például a más tagállamban hozott határozat tartalmáról való tájékozódás”. Lásd: 2016. július 7-i Lebek ítélet (C-70/15, EU:C:2016:524, 40. pont).

85. A megkereső hatóság a következőképpen járhatott volna el a Chartával összhangban. A közigazgatási bírságot a büntetőjogi szankcióval egyidejűleg szabhatta volna ki, ezáltal elkerülve a Charta 50. cikkében foglalt *ne bis in idem* elvének való megfeleléssel kapcsolatos aggályokat (lásd még az alábbi 90. pontban).

86. Emellett a megkereső hatóság a felperes vele szemben felhozott büntetőjogi vádak alóli felmentését követő hat és fél évnél korábban is érvényesíthette volna a vitatott követelést, különösen mivel a 2010/24 irányelv a segítségnyújtás iránti megkeresésekre tekintettel időkorlátot tartalmaz, ami úgy tekinthető, mint ami a „kellő gondosság” kötelezettségével terheli a megkereső tagállamokat. A 2010/24 irányelv 18. cikkének (2) bekezdése értelmében a megkeresett hatóság nem köteles az 5. és a 7–16. cikkben előírt segítségnyújtásra, „amennyiben az 5., 7., 8., 10. vagy 16. cikk szerinti eredeti segítségnyújtás iránti megkeresés olyan követelésekre vonatkozik, amelyek esetében a követelésnek a megkereső tagállambeli esedékességi időpontja és a segítségnyújtás iránti eredeti megkeresés időpontja között több mint öt év telt el”. Ezzel el lehetett volna kerülni a késedelemre és a Charta 47. cikkére tekintettel felmerült problémákat.

87. Azt követően pedig, hogy a megkereső hatóság 2009 júniusában a 2009. évi értékelő aktus felperessel való közléséről döntött, kihasználhatta volna a 2008/55 irányelvben, vagyis az alapügy tényállása bekövetkezésének idején hatályos kölcsönös segítségnyújtási irányelvben biztosított eszközt, hogy a megkeresett hatóságtól a felperes címét illetően a hatóság birtokában levő információról többet megtudjon (4. cikk), és hogy a megkeresett hatóságot a felperesnek a követelésről való értesítésére kényszerítse (5. cikk). Ezzel talán el lehetett volna kerülni a Charta 47. cikkében biztosított hatékony bírói jogvédelemnek való megfelelést illetően felmerült nehézségeket.

88. Amennyiben a megkereső hatóság így járt volna el, a megkeresett hatóság a vitatott végrehajtható okirat kézhezvételét követően teljeskörűen tudomással bírt volna a jogvitáról, és a 2010/24 irányelvben és az annak előzményét képező irányelvekben előírt – információkérésből, kézbesítésből és ezt követően végrehajtási megkeresésből álló – sorrend megvalósult volna. A görög nagykövetség megkeresése és a fent ismertetett „felhívás”[83] megküldése nem jelentett a Charta 47. cikkével való összhangot biztosító kézbesítést.

89. Ezért azon az álláspontom vagyok, hogy a megkeresett hatóság 2012. november 14-én küldött, követelést tartalmazó levele a 2010/24 irányelv 14. cikkének (2) bekezdése értelmében vett olyan végrehajtási intézkedésnek minősült, amelyet a megkeresett hatóság olyan feltételek mellett adott ki, amelyek nem feleltek meg a Charta 47. cikkében foglalt hatékony bírói jogvédelemhez való jognak, mivel a megkeresett hatóság a levelet a felperes részére a vitatott követelés közlését megelőzően küldte meg. Másodlagosan, a végrehajtható okiratokkal kapcsolatos jogvitákra tekintettel a 2010/24 irányelv 14. cikkének (1) bekezdésében a megkeresett tagállamok szervei számára biztosított hatáskörök értelmezésének – a 14. cikk (1) bekezdésének és (12) preambulumbekezdése szövegének sérelme nélkül – összhangban kell állnia az információkérés, kézbesítés és végrehajtás 2010/24 irányelvben megállapított sorrendjével. Ennek hiányában a megkeresett tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságainak kell felülvizsgálnia azt, hogy a végrehajtási folyamat megfelel-e Charta 47. cikkének.

90. Az alapügyben az ír bíróságoknak biztosított mérlegelési jogkör jellegénél fogva nem terjed ki olyan kérdésekre, hogy a követelés – az Emberi Jogok Európai Bírósága által a Kapetanios és társai kontra Görögország[84] ítéletében végzett vizsgálatnak megfelelően – teljesíti-e a *ne bis in idem* elvének (a Charta 50. cikke), vagy hogy a vitatott követelés a 2010/24 irányelv 2. cikkében felsoroltak helyett valójában inkább büntetőjogi vádhoz kapcsolódó követelés-e. Az uniós jog strukturális elvének

83 A fenti 15. és 16. pont.

84 EJEB, 2015. április 30., Kapetanios és társai kontra Görögország, CE:ECHR:2015:0430JUD000345312.

minősülő kölcsönös segítségnyújtás jellegével összeegyeztethetetlen lenne a kérdést előterjesztő nemzeti bíróság hatásköreinek a vitatott követelés közlését megelőzően végrehajtást engedélyező egységes okiratnak a megkeresett hatóság általi kiállításából eredő jogkövetkezményeken túlmenő kiterjesztése.

VI. Záró megjegyzések

91. Az ügyakta szerint a felperes a megkeresett hatóságtól számos különböző jogalapra hivatkozással követel kártérítést. Mivel a jogvita e részének uniós jogi szempontjaival kapcsolatos előzetes kérdés nem merült fel, elegendő rögzíteni, hogy az ügyaktában semmi sem utal arra, hogy – a Bíróság ítélkezési gyakorlatában foglaltaknak megfelelően –a felelősség e formájának megállapításához szükséges kritériumok bármelyike is teljesülne.[85]

VII. Következtetés

92. A fenti megfontolásokra tekintettel úgy vélem, hogy a Bíróságnak a High Court of Ireland (Írország felsőbírósága) által előterjesztett kérdést a következőképpen kell megválaszolnia:

„Az alapügy körülményei között, az uniós jog teljes érvényesülésére tekintettel »végrehajtást engedélyező egységes okirat« végrehajthatóságának megállapítása során az adókból, vámokból, illetékekből és egyéb intézkedésekből eredő követelések behajtására irányuló kölcsönös segítségnyújtásról szóló, 2010. március 16-i 2010/24/EU tanácsi irányelv 14. cikkének (1) és (2) bekezdésében foglaltak nem zárják ki, hogy a nemzeti bíróság:

i. a végrehajtás iránti kérelem tekintetében az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében foglalt hatékony bírói jogvédelemhez való jogot alkalmazza;

ii. figyelemmel legyen a 2010/24 irányelvnek a kölcsönös segítségnyújtásra irányuló célkitűzéseire, tiszteletben tartva a Charta 47. cikkében foglalt hatékony bírói jogvédelemhez való jogot.”

85 Lásd újabban például: 2016. július 28-i Tomášová ítélet (C-168/15, EU:C:2016:602, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).